

Meðferðarheimilið Laugaland Eyjafjarðarsveit

Ársskýrsla 2010

Inngangur

Meðferðarheimilið að Laugalandi í Eyjafjarðarsveit er einkarekið meðferðarheimili, sem starfar undir yfirstjórn Barnaverndarstofu með rekstrarsamning við ríkið. Eignarhaldsfélagið Pétur G. Broddason ehf. Arnarsíðu 7 Akureyri var stofnað vegna reksturs meðferðarheimilisins.

Meðferðarheimilið hefur verið starfrækt frá árinu 1997, fyrst í Varpholti í Hörgárbyggð síðan að Laugalandi frá því í september 2000. Núverandi rekstraraðili og forstöðumaður heimilisins er Pétur G. Broddason. Pétur tók við rekstri meðferðarheimilisins þann 1. nóvember 2007.

Breytingar urðu á rekstrarformi heimilisins við að nýr rekstraraðili tók við. Í stað þess að vera heimili rekstraraðila og fjölskyldu hans, í að vera heimili þar sem starfsmenn eru á vöktum allan sólarhringinn.

Meðferðarheimilið Laugaland er úrræði sem starfar á grundvelli barnaverndarlaga nr. 80/2002. Þar sem fram fer sérhæfð meðferð fyrir börn með alvarlega hegðunarröskun, eru í vímuefnaneyslu og/ eða eiga í öðrum alvægum erfiðleikum. Meðferðarrými eru fyrir sex til átta stúlkur á aldrinum 13 – 18 ára. Vistunarsamningur er gerður til eins árs í senn. Vistunartími getur þó orðið styttri ef stúlkurnar ná viðunandi árangri fyrir að mati vistunaraðila, foreldra og meðferðaraðila.

Meðferðarheimilið varð deildarskipt í júlí 2008 þegar sérúrræði var sett á laggirnar vegna stúlku sem átti við margþættan vanda að stríða. Við það jókst umfang rekstursins talsvert m.a. vegna fjölgunar á starfsmönnum.

Starfsmenn

Árið 2010 störfuðu eftirtaldir starfsmenn á Laugalandi í fullu starfi: Pétur G. Broddason forstöðumaður, Hulda Svanhildur Björnsdóttir, Ásta G. Sveinsdóttir lét af störfum í desember 2009. Við starfi hennar tók Nina Björk Stefánsdóttir í janúar 2010. Ásta H. Stefánsdóttir, Alda Björg Ármannsdóttir. Í hlutastörfum: Birna Ágústsdóttir lögfræðingur og stjórnarmaður eignarhaldsfélagssins. Valdimar H. Valsson BA í sálfræði og framhaldsskólakennari, Sigrún Elva Benediktsdóttir nemi í félagsfræði við HÍ. Valdimar H. Valsson varð fastráðinn í september 2010 eftir að Nina Björk Stefánsdóttir lét af störfum vegna flutninga til Kanada.

Sérúrræðið sem sett var á laggirnar júlí 2008 og átti að vera til eins árs var framlengt til 16. júlí 2010. Eftirtaldir starfsmenn störfuðu við sérúrræðið en tóku einnig þátt í starfseminni með aðrar stúlkur á meðferðarheimilinu: Júlíana Þórólfsdóttir þroskaþjálfari, Pétur M. Guðjónsson

viðburðastjórnandi, Unnsteinn Tryggvason, Þórður Jónsson, Herdís Ármannsdóttir og Sigurbjörg Sveinsdóttir. Allir starfsmenn sem störfuðu við sérúrræðið fengu stöður áfram á meðferðarheimilinu eftir að úrræðið var lagt af, nema Sigurbjörg Sveinsdóttir hún réði sig til Akureyrarbæjar og fylgdi viðkomandi í það úrræði sem hún fór í.

Þóra Víkingsdóttir sérkennari sér um kennslu stúlkanna. Hún starfar í Hrafnagilsskóla í nánu samstarfi við Laugaland. Bryndís Símonardóttir fjölskylduráðgjafi sá um ráðgjafabjónustu við heimilið sem og meðferðartengd verkefni. Bryndís lét af störfum í júní 2010 eftir gott starf, hún starfaði sem verktaki. Við starfi hennar tók Kristján Már Magnússon sálfræðingur og starfar hann sem verktaki. Jóhanna Rögnvaldsdóttir hjá Bókhaldbjónustunni Roðasteini sá um bókhald og launagreiðslur.

Vistanir á Laugalandi

Á árinu 2010 dvöldu alls 12 stúlkur á Laugalandi og auk þess ein stúlka fyrstu 7 mánuði ársins. Allar stúlkurnar höfðu, áður en til vistunar kom, fengið meðferð og greiningu á meðferðardeild Stuðla og/eða á Barna- og unglíngageðdeild Landsspítala Háskólasjúkrahúss.

Samkvæmt ársskýrslu Barnaverndarstofu fyrir árið 2010 var meðalaldur stúlkanna við lok dvalar á Laugalandi 16 ár og meðallengd dvalar 255 dagar, þar sem lengsta dvöl var 380 dagar og stysta dvöl 168 dagar. Dvalardagar á árinu 2010 voru 1853 og nýtingin því 90,8%. Þar er ekki meðtalið sérúrræðið sem var sett á laggirnar í byrjun júlí 2008 og lagt niður í júlí 2010. Sérúrræðið var ætlað einu barni.

Meðferðarstarfið

Rauði þráðurinn í meðferðarstarfinu í dag liggur í þessum setningum sem hljóma daglega á Laugalandi, **“þú tekur ábyrgð á þessu sjálf en við munum aðstoða þig”** eða **“árangurinn átt þú sjálf, enginn gerir þetta fyrir þig, en við munum vera með þér”**. Sjónum meðferðaraðila er fyrst og fremst beint að því jákvæða í hegðun stúlkanna. Á Laugalandi er lögð áhersla á meðvitaða og úthugaða skipulagningu á meðferðarumhverfinu, á viðmóti starfsmanna og félagskap stúlkanna, í þeim tilgangi að gefa þeim tækifæri til að þroska færni sína; auka tilfinningagreind og félagsfærni og efla persónuuppbyggingu og innri hugræna færni þeirra. Meðferðarumhverfið á Laugalandi er „þolinmótt“ gagnvart einkennum stúlkanna. Að okkar mati eru þau hegðunareinkenni sem stúlkurnar sýna, merki um að þær eigi í innri baráttu. Reynslan

hefur sýnt okkur að ef við reynum að leiðrétta einkennin, upplifa þær það sem skort á skilningi og samkennd. Meginregla okkar er að reyna ekki að vinna á einkennunum fyrr en við skiljum hvað er að gerast með viðkomandi stúlku. Yfirleitt sjáum við að neikvæðu hegðunareinkennin hverfa líkt og af sjálfu sér, þegar stúlkan finnur að hún mætir skilningi á stöðu sinni og vanda og nær að vinna úr tilfinningum sínum. Í meðferð stúlkanna sýnum við stúlkunum að við tökum þeim eins og þær eru og að við höfum nægan góðvilja og þol til að halda ró okkar yfir því sem við heyrum og sjáum hjá þeim. Þetta er sérstaklega mikilvægt í upphafi meðferðar þeirra þegar fyrstu tengsl okkar við þær eru að hefjast. Þær stúlkur sem til okkar koma, hafa flestar átt í erfiðleikum með að finna jákvæða svörun við tilfinningalegum þörfum sínum. Við leitumst við að veita þeim það viðmót og þá svörun sem þær þurfa. Heiðarleiki, samkvæmni milli orða og gerða, áreiðanleiki í kröfum og staðfesta í því sem við bjóðum stúlkunum, eru mikilvægir þættir í að byggja upp traust meðferðartengsl. Við hvetjum og kennum stúlkunum að vera heiðarlegar í samskiptum og gefum þeim tækifæri til að reyna á sig í samskiptum við starfsmenn, fjölskyldu og féлага, með þátttöku í ýmsum atburðum og með tíðum heimferðahelgum.

Daglegt starf á Laugalandi stjórnast af reglusemi og stöðugum“ögrunum“. Stúlkurnar hafa stöðugt tækifæri til að taka þátt í ýmiskonar samskiptum og athöfnum með meðferðarfélögum og starfsmönnum, innan þess ramma sem heimilið og umhverfi þess bjóða uppá. Þannig er alltaf ljóst hvað ætlunin er að gera og síðast en ekki síst að þær geta líka mótað það sem gerist. Vegna þeirra góðu tengsla sem við náum við stúlkurnar höfum við séð að þær finna fyrir innri hvatningu til að fylgja reglum.

Dagana 13.–15. maí 2010 bauð Barnaverndarstofa starfsmönnum Laugalands á námskeið í félagsfærniþjálfuninni ART (Aggression Replacement Training). Námskeiðið sóttu allir starfsmenn Laugalands sem ekki höfðu farið áður á námskeiðið. ART er ákveðin aðferð þar sem börnum er kennt að takast á við reiði og árásarhneigð. Aðferðin felur einnig í sér þjálfun í siðferðilegum rökræðum. Aðferð þessi er ítarlega rannsökuð og hefur gefið mjög góðan árangur einmitt meðal barna sem eiga við hegðunarröskun að stríða. Þessi aðferð vakti mikinn áhuga hjá starfsfólkinu og styrkti það í allri meðferðarvinnu. Starfsfólk sýndi metnað í að verða góðir ART þjálfarar. Á Laugalandi eru ART tímar fastur liður í dagskrá heimilisins og hefur ART reynst gott meðferðartæki. Hafðir voru ART tímar tvisvar í viku á vor og haustönn 2010 ásamt öðrum meðferðarfundum. Stúlkurnar fengu viðurkenningarskjal í lok hvers námskeiðs í siðferðilegri rökræðu, reiðistjórnun og félagsfærniþjálfun. Ákveðinn kúltúr hefur skapast á

meðferðarheimilinu í tengslum við ART og í öllum samræðum á milli starfsfólks og stúlkanna liggur andi ART í loftinu.

Markmið meðferðarinnar á Laugalandi eru:

1. Að stúlkurnar öðlist jákvæða reynslu af heilbrigðum lífsháttum
2. Að stúlkurnar læri að fara eftir reglum, ganga vel um, taka tillit til annarra og að bera virðingu fyrir sjálfri sér og öðrum.
3. Að stúlkurnar geti sett sér raunhæf markmið í framförum, námi og samskiptum og læri hvernig hægt er að ná þeim.
4. Að unnið sé á faglegan hátt að góðum tengslum milli stúlkanna annars vegar og fjölskyldu þeirra hins vegar.
5. Að stúlkurnar nái að vinna sér traust hjá foreldrum og meðferðaraðilum.
6. Að stúlkurnar fái tækifæri til að vera virkir þátttakendur í þeirri “stórfjölskyldu” sem boðið er uppá á meðferðarheimilinu.
7. Að stúlkurnar stundi skóla reglulega að vetri og vinnu við hæfi að sumri.
8. Að stúlkurnar öðlist innsæi í fyrri hegðun og nái að vinna sig út úr þeim vandamálum sem upp hafa komið í þeirra nærumhverfi.
9. Að stúlkurnar læri að nýta sér þau bjargráð sem þeim eru kennd á Laugalandi.
10. Að stúlkurnar öðlist sjálfstraust og sjálfsvirðingu í meðferðinni og geti sagt NEI að meðferð lokinni, þegar það á við.

Í meðferðinni að Laugalandi er lögð áhersla á að stúlkurnar sýni heiðarleika í orðum og gerðum og standi fyrir máli sínu. Gerðar eru kröfur um að stúlkurnar standi við skuldbindingar sínar á heimilinu og í skóla. Lögð er áhersla á að veita stúlkunum jákvæðar upplifanir í leik og starfi. Hvatning og hrós er því mikilvægur þáttur í meðferðarstarfinu.

Meðferðaraðferðir byggja á því að þrepaskipta stöðu hvernar stúlku frá 1 upp í 5 þrep. Tilgangurinn með þrepakerfinu er að skapa með því uppalandi kerfi, þar sem stúlkurnar hafa mestan ávinning af að sýna góða hegðun og þar sem neikvæð hegðun hefur aðeins neikvæðar afleiðingar fyrir þær. Með neikvæðum afleiðingum er átt fyrst og fremst við hlunninda- eða réttindamissi. Lögð er áhersla á að dvelja ekki við neikvæðu hegðunina, þess í stað að leggja alla áherslu í að undirstrika jákvæða hegðun, leiðbeina um hana og styðja. Þessi aðferð hefur reynst

okkur vel og virkar í raun eins og leikur eða keppni við sjálfa sig að spreyta sig á að ná eins langt og hægt er. Þrepakerfið hjálpar okkur starfsmönnum við að ramma inn meðferðarstarfið og gera það skilvirkara. Þrepakerfið á ekki einungis við á meðferðarheimilinu því hegðun í skóla hefur einnig áhrif á þrepastöðu þeirra. Stúlkunum finnst mikilvægt að vinna sér inn traust hjá meðferðaraðilum, kennara og ekki síst foreldrum til að fá aukin réttindi þegar ákveðin sátt við stöðu þeirra hefur náðst, sem og innsýn í þá hegðun sem þær höfðu viðhaft áður en til vistunar á Laugaland kom. Hér að neðan gefur að líta þrepin og til hvers er ætlast á hverju þrepi sem og hvaða réttindi stúlkurnar fá við að hækka um þrep.

1. þrep-byrjendaprepið:

Stúlka sem er nýkomin á Laugaland er á 1. þrepi í tvo til fjóra daga eftir því hve lengi hún er að ná því stigi að vilja taka þátt í dagskrá. Á þessu þrepi er stúlkun undir eftirliti starfsmanna og í mestri umgengni við þá. Hún sækir sjálf skriflega um 2. þrep þegar hún er tilbúin til að vakna á morgnana, borða með öðrum allar máltíðir, snyrta sig, klæða og fara í skólann. Reynslan sýnir að yfirleitt fara stúlkurnar að taka fullan þátt og sækja um 2. þrepið eftir þrjá til fjóra daga þó er það einstaklingsbundið. Lögð er áhersla á að sýna stúlku á byrjunarþrepinu jákvætt viðmót, skilning og stuðning.

2. þrep-þátttökuþrepið

Eins og nafnið bendir til, þá byggir þetta þrep á þátttöku stúlkunnar í leik og starfi. Á þessu þrepi umgengst stúlkun meðferðarfélagi að vild, gengur í skóla, tekur þátt í heimilishaldi og annast vel um sjálfa sig. Auk þess tekur hún þátt í þeirri útivist, bæjarferðum, skemmtunum, og síðast en ekki síst öllum meðferðarfundum og ART sem dagskráin á Laugalandi gerir ráð fyrir. Á þessu þrepi, sem hún dvelur oftast á í u.þ.b. 2-3 mánuði, getur þó tekið lengri tíma, fer hún að gera sér vel grein fyrir vanda sínum og hefur fengið nokkur verkfæri frá okkur til þess að glíma við hann, hefur sett sér markmið og gert tilraun til að ná þeim. Þetta þrep er einna erfiðast í meðferðinni, þar sem stúlkurnar láta þarna af mótþróanum ef hann hefur verið til staðar og horfast í augu við sjálfa sig og það að þær einar bera ábyrgð á hegðun sinni. En á sama tíma er þessi staða einna skemmtilegasti tíminn í meðferðinni, þar sem þær finna sterkt fyrir hvers þær eru megnugar og verða ítrekað stoltar af sjálfri sér. Þær hrasa oftast þarna í fyrstu heimfaraleyfunum, en þá förum við yfir það með þeim hvað brást og höldum síðan áfram. Einkunnarorðin á þessu þrepi eru, að

“mistök er mjög hraðvirk leið til að læra” og svo gerir maður betur næst. Þar sem mistökunum fylgja ekki skammir eða reiði neins, segja þær okkur hiklaust frá þeim sjálfar og gera mistökin síður aftur. Þetta er á þeirra ábyrgð, bæði hrösun og árangur.

Þegar stúlkunum finnst þær tilbúnar til aukinnar ábyrgðar á eigin meðferð, sækja þær skriflega um að fara á 3. þrep. Til þess að fá það þrep þarf viðkomandi stúlka að taka ábyrgð á því sem varð til þess að hún fór í meðferð með því að segja frá því á meðferðarfundi og svara nærgöngulum spurningum um ýmsa atburði sem hún tók þátt í eða var upphafsmaður að og voru jafnvel ólöglegir eða hættulegir. Þetta er gert á jákvæðan hátt, án fordóma eða hneykslunar og finna þær jafnan til mikils léttis þegar þær hafa tekið þessi fyrstu skref til ábyrgðar á gjörðum sínum.

3. þrep-ábyrgðarþrepíð

Á þessu þrepi eru stúlkurnar á í 2 til 3 mánuði. Þær taka nú aukna ábyrgð, í orðum og gjörðum og á öðrum. Þær taka á móti nýliða, fá aukinn vasapening, svara í síma heimilisins, fá fleiri símatíma bæði við foreldra og í vini sem foreldrar samþykkja og þær fá leyfi til að vera einar bæði úti og inni. Þær geta farið einar í göngu, bæjarferðir, líkamsrækt, skólakemmtanir, setið í almennum bekk í skólanum ef námslegar forsendur eru fyrir hendi, haft tölvu á herbergi sínu þó án þess að komast á veraldarvefinn. Þeim er treyst til aukins frelsis í hvívetna ásamt fjölgun heimfararleyfa. Þeim er einnig trúað fyrir ýmsum ábyrgðarstörfum og hvers kyns verkefnum sem auka færni þeirra til að takast á við það sem framundan er eftir útskrift. Á þessu þrepi hefst hið eiginlega útskriftarferli. Markmið viðkomandi stúlku tengjast því sem stúlkan þarf að ná tökum á til þess að geta lifað farsælu lífi að lokinni dvölinni á Laugalandi. Á þessu þrepi tekur hún aukinn þátt í að leysa vandamál sem tengjast fjölskyldu hennar. Hún er virkur aðili á meðferðarfundum með fjölskyldunni, vinnur verkefni tengd henni og tekur ábyrgð á lausnum og úrvinnslu þeirra. Þarna er unnið markvisst að því að tengja stúlkuna traustum böndum við fjölskyldu sína á ný og aðstoða foreldra og börn við að ná tökum á því að tala saman á ný og leysa þau mál jafnóðum sem upp koma í samskiptunum.

Þegar stúlkan er tilbúin, sækir hún skriflega um 4. þrepíð og vinnur verkefni sem tengjast því. Verkefnin eru einstaklingsbundin en yfirleitt hafa þær gert upp fortíð sína með því að skrifa ævisögu sýna frá A til Ö þar sem allt kemur fram og lesið verkefnið upp á meðferðarfundum og svarað spurningum því tengdu. Einnig þurfa þær að geta fyrirgefið sjálfri sér og öðrum það sem

kom þeim á Laugaland. Ef eitthvað hvílir á samvisku þeirra t.d. vegna fyrri mistaka, þurfa þær að gera tilraun til að létta á sér með því að biðjast afsökunar, leiðréttu ósannindi eða greiða til baka allt eftir því sem við á. Hver og ein ákveður sjálf hvað hvílir þyngst á henni og hvað hún vill gera til að létta á sér.

4. þrep-fyrirmyndarþrepíð

Á þessu þrepi hefur útskriftardagur jafnan verið ákveðinn og undirbúningur að útskrift hafinn. Stúlkur á þessu þrepi eru til mikillar fyrirmyndar alls staðar þar sem þær eru. Þær aðstoða meðferðarfélagana sína svipað eins og starfsmaður. Þær eru fyrirmyndir þeirra sem styttra eru komnar í meðferðinni. Þær eru vinir er til vammis segja og hvetja hinar stúlkurnar til að takast á við vanda sinn. Þeim getur einnig verið treyst fyrir húslyklum ef þarf, þær fá eigin gsm síma og nota nettengda fartölvu á ákveðnum tímum. Stúlka á 4. þrepi getur dregið sig í hlé, en hefur þó aðstoðarskyldur við meðferðarfélagana ásamt hússkyldum. Á 4. þrepi fær stúlkan aukið tækifæri til að spreyta sig og getur sjálf látið vita ef eitthvað vantar á getuna og hún þarf aðstoð við frá starfsmönnum. Hún leitar ráða hjá starfsmönnum meira eins og til vina í stað kennara. Á þessu þrepi er hún heiðarleg í hvívetna og hegðunin eins óaðfinnanleg og forsendur hennar gefa tilefni til.

Stúlkurnar eru einstaklingar með ólíka getu, ólíkan bakgrunn og ólíkar þarfir. Þar af leiðandi gerum við ekki ráð fyrir sömu hegðun allra á þrepunum, en sníðum kröfurnar svólítið eftir þeim hverju sinni. Þetta hefur gert það að verkum að sumar eru lengur en aðrar að ná sömu markmiðum, en komast þó oftast nær. Við reynum því að taka tillit til einstaklingssérkenna stúlkanna og að þær haldi þeim, en fella þær ekki allar í sama mót, þrátt fyrir að hegðunarmótun eigi sér óneitanlega stað.

5. þrep útskriftarþrepíð

Eins og nafnið bendir til þá er stúlka á 5. þrepi að útskrifast. Hún hefur þá lokið sinni meðferð, átt góð heimferðarleyfi bætt samskipti við fjölskylduna leyst öll verkefni sem fyrir hana hafa verið lögð á Laugalandi með sóma.

Hlutverk meðferðaraðila í tengslum við þrepakerfið

Mikilvægt er að meðferðaraðilar séu öruggir og samstíga í tengslum við þrepakerfið, þannig að viðbrögð þeirra skili árangri til stúlkanna. Meðferðaraðilinn er sá sem aðstoðar stúlkurnar við að standa sig. Hann tekur ákvarðanir og ræðir viðbrögð eða afleiðingar við samstarfsfólk – ef einhver stúlkanna með hegðun sinni hefur sýnt að hún sé ekki tilbúinn til að hegða sér í samræmi við þrepið þ.e.a.s. taki ekki ábyrgð í samræmi við þau réttindi sem þrepinu fylgja. Yfirmarkmið með þrepakerfinu er að stúlkurnar læri að lifa í sátt við sjálfar sig og aðra!

Fjölskyldustarf

Á meðan á meðferð stúlkanna stendur koma foreldrar og eða forsjáaraðilar þeirra í viðtöl eins oft og mögulegt er og alltaf í tengslum við komu þeirra á samráðsfund. Þau viðtöl leggja grunninn að meðferð hvers unglings og sú fjölskyldumeðferð sem þar fer fram verður fjölskyldunni til leiðsagnar í umgengni sinni við unglingsinn í heimfararleyfum. Þá aðstoðum við fjölskyldurnar til að leysa úr erfiðum fjölskyldumálum og styrkjum stoðir hennar. Megin áherslan er lögð á að hjálpa fjölskyldunni að tala saman án þess að lenda í rifrildum. Að vinna verkefni saman og semja um þau atriði sem þau eru ósammála um. Aðstoða þau við að tala um tilfinningar og gera upp gömul vandamál sem hvíla á þeim og hafa orðið byrði. Stundum er nauðsynlegt að foreldrarnir fái hjónameðferð í nokkur skipti til að hjálpa þeim að standa saman, tala saman eða koma fram sem sterk eining.

Meðferðarfundir/samtöl

Þegar stúlkurnar eru farnar að sýna samstarfsvilja og farnar að fá innsæi í sitt fyrra líf og vilja fara að ræða afdrif sín og vandamál dýpra hafa þær farið í samtöl til Kristjáns Mús sálfræðings. Meðan á meðferðinni stendur eru haldnir fjölmargir meðferðarfundir ásamt ART og hefur hver fundur sinn ákveðna tilgang. Einnig fá stúlkurnar samtöl við ráðgjafa Barnahúss að jafnaði tvisvar í mánuði. Einnig er reynt að koma því við að þær hitti ráðgjafa sinn frá Barnahúsi í heimfararleyfum.

Á mánudögum eru **Lífsleiknifundir** og er markmið þeirra að styrkja stelpurnar andlega, efla sjálfstraust í gegnum tjáningu ásamt því að kenna þeim góð gildi og hvernig þau geta nýst þeim í hinu daglega lífi. Fundurinn fer þannig fram að á hverjum fundi er eitthvað ákveðið þema. Ef þema fundarins er tjáning þá er meðal annars ljóð samin og lesin upp, við spilum einnig

actionary sem fer þannig fram að einstaklingurinn dregur miða og á síðan að leika það sem stendur á miðanum og hinir giska. Einnig förum við í hópeflisleiki sem fela í sér tjáningu. Ef þema fundarins er fræðsla þá förum við í hin góðu gildi. Dæmi um hin góðu gildi getur verið, hjálpssemi, góðvild, heiðarleiki og svona mætti lengi telja. Við förum í gegnum það hvernig þessi góðu gildi geta nýst manni í lífinu. Stúlkurnar koma jafnvel með reynslusögur af sjálfum sér í tengslum við þau gildi sem fjallað er um. Einnig er fjallað um almenna fræðslu eins og mataræði, líkamlega heilsu og andlega heilsu svo eitthvað sé nefnt.

Á miðvikudögum er **Jákvæðnifundur** þar sem stúlkurnar skrifa eitthvað jákvætt um hverja aðra og lesa upp fyrir hópinn. Skrif þeirra eiga að beinast að því jákvæða eða þeim framförum sem þær hafa sýnt í vikunni fyrir fundinn. Eftir lesturinn fer fram leynileg kosning þar sem stúlkurnar ásamt starfsmönnum kjósa jákvæðustu stúlku liðinnar viku. Nafn jákvæðustu stúlkunnar er sett á fallega skreytt blað með mynd af viðkomandi og sett í ramma í borðstofu heimilisins og er þar til næsta jákvæðnifundar.

Á fimmtudögum er **Húsfundur/markmiðsfundur** þar sem saman eru komnir flestir starfsmenn hússins ásamt sálfræðingi. Þar er farið yfir þau markmið sem stúlkurnar hafa sett sér, hvaða einkunn þær gefa sér fyrir liðna viku og ný markmið sem þær telja sig þurfa að setja sér. Á þessum fundum er einnig farið yfir þrepin og umsóknir um þrepahækkun og helgarleyfi ef einhver eru framundan. Þessi fundur er stærsti fundur vikunnar og kemur í kjölfar **starfsmannafundar** sem er fyrr þennan sama dag.

Á sunnudögum er **Líðanfundur** á honum setjast stúlkur niður með starfsmönnum og ræða hvernig líðan þeirra er. Farið er yfir hvernig viðkomandi stúlku líður í hópnum ásamt tengsl viðkomandi við foreldra sína.

Samskiptafundir eru haldnir reglulega. Á þeim er farið yfir samskiptin á milli stúlkanna. Ýmislegt kemur upp á í samskiptum þeirra á milli sem þarf að ræða og hjálpa þeim við að leysa.

Einkasamtöl við starfsmenn og forstöðumann eiga sér stað daglega. Stúlkurnar eru að jafnaði duglegar að koma og ræða við starfsfólk og forstöðumann um sín mál.

Þegar farið er í húsverkin hefur verið haldinn svokallaður **Verkfundur**, þar sem farið er yfir verkaskiptinguna og þau húsverk sem þarf að gera þann daginn.

Félagfærniþjálfunin **ART** er tvisvar í viku eins og kom fram að framan.

Tómstundir/afþreying

Síðastliðið ár hafa þær stúlkur sem hafa vistast á Laugalandi stundað ýmiss konar afþreyingu heima við. Yfir vetrarmánuðina er mikið saumað, þrjónað, spilað, málað, teiknað og fönðrað úr hinum ýmsu efnum. Þar sem einungis eru stúlkur á Laugalandi eru haldin dekurkvöld reglulega þar sem þær fá fræðslu um andlitsförðun o.fl. því tengdu. Fara þær þá í andlitsböð og naglasnyrtingu og dekra við sig og hverja aðra. Á þessum dekurkvöldum skapast alltaf góð, kósý stemming.

Hreyfing er stór þáttur í meðferðarstarfinu á Laugalandi og ber þar helst að nefna gönguferðir. Gengið er á fjöll í nágrenninu og vinsælt er að fylgja gönguleiðum í Kjarnaskógi. Einnig er farið reglulega, eða að jafnaði tvisvar í viku, í líkamsrækt á Akureyri. Farið er í sumarbústað a.m.k. tvisvar á veturna, snjósleðaferð skauta ofl. Stúlkurnar eru iðnar við að fara í sund en í þeim ferðum er áherslan þó frekar á leik en markvissa hreyfingu. Hlíðarfjall er í næsta nágrenni Laugalands en þar er skíðapardís norðurlands. Á veturna þegar nægur snjór er kominn má segja að sé farið á snjóbretti eða skíði um hverja helgi. Stúlkurnar hafa margar hverjar aldrei stigið á bretti eða skíði en fengið leiðsögn og kennslu allt eftir því sem við á og hafa þær verið mjög fljótar að tileinka sér þessa vetraríþrótt. Einnig höfum við notið góðs af skautahöllinni á Akureyri.

Bíóferðir til Akureyrar eru a.m.k. tvisvar til þrisvar í mánuði, allt eftir framboði bíómynda. Stúlkunum hefur verið boðið reglulega í leikhús hjá Leikfélagi Akureyrar og hafa þær séð flest eða öll þau stykki sem sett hafa verið upp á þessu leikári. Þetta eru mismunandi verk og eftir sýningar er atburðarrásin rædd og tilgangur sýninganna. Þær hafa haft bæði gagn og gaman af þessum ferðum og hugsa með opnari huga til þessarar upplifana í leikhúsinu.

Yfir sumartímamann er meira einblínt á afþreyingu sem hægt er að stunda utandyra. Farið er í útilegur þar sem gist er í tjöldum yfir nótt eða bara grillað úti í náttúrunni og komið heim að kvöldi. Farið er reglulega í ferðalög um allt norðurland og stúlkunum kynnt það sem bæjarfélögin hafa upp á að bjóða í afþreyingu s.s. söfn og fleira. Veiði á silungi í hinum ýmsu vötnum og í sjó á norðurlandi hefur verið mikið stunduð yfir sumartímamann sem og sjóstangaveiði og hvalaskoðunarferðir frá Húsavík eða Árskógströnd ásamt fjölmargri annarri afþreyingu. Farið var reglulega á hestbak með stúlkurnar þ.e.a.s. þær sem þorðu á hestbak, fjósaferðir og í fjárhúsin í sauðburðinum. Reglulega var farið í hjólaferðir og línuskauta um nágrennið og á Akureyri. Í

garðinum er einnig trampolín sem er óspart notað bæði til að fá útrás fyrir líkamlega og andlega spennu.

Hefð hefur skapast fyrir því á Laugalandi að taka myndir og vídeó klippur af stúlkunum við hinar ýmsu tómstundir og störf. Myndirnar eru svo sýndar í útskriftarveislum og skapast oft hin mesta skemmtun við að horfa á þær ekki síst fyrir foreldra eða aðstandendur stúlkanna. Þetta framtak vakti mikla hrifningu hjá stúlkunum og rifjuðust upp mörg ævintýri hjá þeim sem þær höfðu gleymt. Einnig útbjuggum við DVD disk sem innihélt kynningu á meðferðarstarfinu á Laugalandi. Diskurinn var sendur á Stuðla sem kynning fyrir væntanlega skjólstæðinga Laugalands og foreldra þeirra. Höfum við fengið góða dóma á diskinn frá starfsfólki Stuðla.

Á árinu 2010 var ráðist í það stórvirki að framleiða aðra bíómynd. Myndin hlaut nafnið Draumur um veruleika og var frumsýnd í kvikmyndahúsinu Nýja bíói á Akureyri í mars 2011 og var foreldrum, barnaverndarfulltrúum og starfsmönnum Barnaverndarstofu boðið á frumsýningu myndarinnar. Aðalleikarar myndarinnar voru stúlkur sem vistaðar voru á Laugalandi árið 2010, það var mikil upplifun fyrir stúlkurnar að fá að komast á hvíta tjaldið. Um handritsgerð, leikstjórn og klippingu sá Pétur Guðjónsson starfsmaður Laugalands í samstarfi við stúlkurnar. Pétur Guðjónsson lýsir undirbúningi myndarinnar á þessa leið:

Kvikmyndagerð á Laugalandi

Eftir velheppnaða kvikmyndagerð árið 2009 var ákveðið að framhald yrði á kvikmyndagerð á Laugalandi árið 2010. Haft var að leiðarljósi sem fyrr þá þætti sem við töldum að kvikmyndagerðin skilaði til stúlkanna. Það er :

- ✚ Kennsla í framsögn
- ✚ Að læra tillitssemi og þolinmæði
- ✚ Grunnþjálfun í leiklist
- ✚ Vinna með starfsfólki
- ✚ Vinna að verkefni á áhugasviði unglingsins
- ✚ Að taka ábyrgð
- ✚ Að skapa eitthvað uppbyggilegt
- ✚ Gefa aukið sjálfstraust

Eins og á árinu áður hófst hugmynd að handritsgerð og söguþræði í lok sumars. Ákveðið var að kvikmyndaverkefnið yrði mun stærra og viðameira en árinu áður. Söguþráður myndarinnar var mun alvarlegri en í myndinni frá árinu áður. Lagt var upp með boðskap og forvarnargildi.

Að þessu sinni var hvergi til sparað, leigður kvikmyndatökubúnaður og förðunarfræðingur fengin með í verkefnið. Því var kostnaður mun meiri en árinu áður og tóku stúlkurnar þátt í að safna peningum til verkefnisins, m.a. með því að steikja kleinur og selja í sveitinni.

Það var ýmislegt sem þurfti að framkvæma við tækur myndarinnar. Eitt af því var að setja á svið bílslys. Útvegað var bílflak frá bílapartasölu sem var keyrt út í skurð. Síðan voru stúlkurnar farðaðar eins og um slys væri að ræða og tækur á atriðinu framkvæmdar. Til liðs við okkur fengum við lögreglu og slökkvilið á Akureyri, sem voru fúsir til þess að rétta okkur hjálparhönd.

Boðskapur myndarinnar var afleiðingar fíkniefnaneyslu. Og hversu gleðin sem virðist í fyrstu óendanleg í augum unglingsins, getur breyst í martröð á svipstundu.

Sýning myndarinnar vakti sterk viðbrögð hjá áhorfendum. RÚV sýndi áhuga að sýna brot úr myndinni í Kastljósi, N4 sjónvarp á norðurlandi óskaði eftir myndinni til sýningar og kennarar úr grunnskólum Akureyrar höfðu áhuga á að taka myndina til sýningar í skólum í forvarnarskyni. Myndin hafði því að sjálfsögðu áhrif á stúlkurnar sem tóku þátt í henni sem og viðbrögðin við myndinni.

Eftir þessi viðbrögð og góðan árangur af þessu starfi er ljóst að kvikmyndagerð er komin til að vera á Laugalandi. Við finnum meðbyr í því sem við gerum og hafa allir verið boðnir og búnir að rétta okkur hjálparhönd fram að þessu og kunnum við öllum þeim aðilum bestu þakkir fyrir.

Nú er hafin undirbúningur að næstu mynd sem sýnd verður árið 2012.

Pétur Guðjónsson

Umsjónarmaður kvikmyndaverkefnis á Laugalandi.

Skóli/Vinna

Stúlkur sem vistast á meðferðarheimilið sækja skóla í grunnskólann að Hrafnagili. Umsjónarkennari og aðalkennari stúlkanna er Þóra Víkingsdóttir en það koma fleiri að kennslunni svo sem í íþróttum og fleiri fögum. Stúlkunum er mætt þar sem þær eru staddar námslega. Líkt og á meðferðarheimilinu er um einstaklingsmiðað nám að ræða. Stúlkurnar eiga

möguleika á að fara inn í almennan bekk ef námsgeta og hegðun þeirra leyfir. Þær stúlkur sem hafa lokið grunnskólaprófi eiga kost á því að taka fjarnám við Verkmenntaskólann á Akureyri (VMA) og gera það í skólastofunni að Hrafnagili og fá aðstoð kennara þar, en einnig veita kennarar frá VMA leiðsögn í gegnum tölvupósta. Flestar taka 3 til 4 fög á önn í fjarnámi annað hvort upptöku á 10. bekkjar námsefni eða fara í almennt nám. Stúlkurnar taka þátt í böllum og öðrum uppákomum í skólanum allt eftir áhuga hvernar stúlku fyrir sig sem og þrepastöðu.

Náið samstarf er við Þóru kennara. Hún kemur hvern morgunn að sækja stúlkurnar og fær hún þá upplýsingar um það helsta sem brýnt er að hún viti um hagi þeirra. Hún kemur með þær í hádeginu á meðferðarheimilið og borðar með þeim og þeim starfsmönnum sem eru á vakt og fer með þeim í heimanám eða fylgir þeim aftur í skólann. Hún situr einnig starfsmannafund á fimmtudögum og meðferðarfund að honum loknum. Gott samstarf hefur verið við Karl Frímansson skólastjóra Hrafnagilsskóla og hans starfslið á árinu 2010 eins og undanfarin ár og þökkum við starfsfólk Laugalands fyrir það.

Stúlkurnar hafa fengið og fengu s.l. sumar unglíngavinnu hjá Eyjafjarðarsveit. Sú vinna hefur aðallega verið í tengslum við garðrækt og umhirðu í kringum sundlaugina að Hrafnagili. Einnig hafa þær stúlkur, sem sýnt hafa því áhuga að starfa með litlum börnum og verið komnir á það þrep að þeim sé treystandi fengið vinnu á leikskólanum Krummakoti, sem er leikskóli í Hrafnagilshverfinu.

Svítan (sérúrræðið)

Í júlí 2008 var opnuð ný deild við Laugaland sem við í daglegu tali köllum svítuna. Hún var sett upp fyrir eina stúlku með mjög flókinn vanda og ráðið sérstakt starfsfólk (eins og áður er lýst) til að annast hana. Óhætt er að segja að meðferðarstarfið í svítunni hafi gengið að óskum. Oft á tíðum var hægt að samrýma deildirnar þ.e.a.s. meðferðardeild og sérúrræðið árið 2010. Með því að leyfa stúlkunni sem þar var vistuð að taka þátt í dagskrá heimilisins með öðrum stúlkum s.s. í ferðum sem farnar voru og í ýmsa afþreyingu. Einnig gat hún setið meðferðarfundum þegar vel stóð á. Sérúrræðið var lagt af, eftir tveggja ára starf þann 16. júlí 2010. Þá fluttist viðkomandi stúlka í úrræði á vegum Akureyrarbæjar.

Lokaorð

Árið 2010 var viðburðaríkt hér á Laugalandi sérstaklega vegna þeirra breytinga er urðu á heimilinu við stofnun sérúrræðisins 2008. Undirritaður telur þó að vel hafi tekist til að aðlaga meðferðarstarfið að þessum breytingum. Starfsfólk Laugalands hefur unnið metnaðarfullt starf og lagt sig fram um að ná sem mestum árangri með stúlkurnar.

Þar sem þekkingu hefur þrotið hjá starfsmönnum vegna erfiðra geðrænna einkenna hjá sumum af skjólstæðingum okkar höfum við leitað til starfsmanna BUGL. Þeir starfsmenn hafa komið reglulega á Laugaland og rætt við starfsfólk og miðlað þekkingu sinni. Þökkum við þeim fyrir öflugt og gott samstarf. Meðferðarheimilið hefur átt gott samstarf við Sjúkrahúsið á Akureyri (FSA) og lögregluna á Akureyri og þökkum við þeim fyrir gott samstarf.

Einnig færum við þakkir til stjórnenda Leikfélags Akureyrar fyrir velvild og greiðasemi ásamt öllum öðrum fyrirtækjum sem við höfum átt viðskipti við. Zontaklúbbur Akureyrar fær sérstakar þakkir fyrir þá höfðinglegu gjöf sem þær konur færðu heimilinu. Gjöfin sem þær færðu heimilinu var Apple tölva að andvirði rúmlega 200.000. þúsund krónur. Einnig viljum við færa þakkir til nágranna okkar hér í Eyjafjarðarsveit fyrir velvild í garð starfseminnar og þeirra heimsókna sem okkur hefur staðið til boða á bæina til að kynnst dýralífinu. Síðast en ekki síst þökkum við barnaverndarnefndum og Barnaverndarsofu fyrir gott samstarf á árinu 2010.

Með von um að ársskýrsla Laugalands 2010 varpi að einhverju leyti ljósi á það metnaðarfulla og faglega starf sem unnið er á Meðferðarheimilinu Laugalandi.

Virðingarfyllst,

Pétur G. Broddason, forstm.